

Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Portefeuille Jeugd

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Verzamelbrief over justitiële jeugd

Datum
29 juni 2023

Ons kenmerk
4719357

1. Aanleiding

Met deze kamerbrief informeert u de Tweede Kamer over vijf onderwerpen:

1. Voortgang aanvullende maatregelen justitiële jeugdinrichtingen (hierna: JJI's)

Op 2 februari 2023 is de Tweede Kamer geïnformeerd over een drietal aanvullende maatregelen die, in reactie op de voortgangsbrief intensief toezicht op de JJI's van 10 november 2022, zijn genomen om de kwaliteit van verblijf en behandeling voor jongeren in de JJI's op peil te brengen. In deze brief informeert u over de voortgang van deze maatregelen. Ook informeert u de Kamer over sluiting van Rijks-JJI Horsterveen.

2. Capaciteit van de JJI's

In uw brief van 2 februari 2023 heeft u toegezegd om de nieuwe PMJ-ramingen te betrekken bij het informeren van de Tweede Kamer over de voortgang van de aanvullende maatregelen in de JJI's. Uit de PMJ-ramingen tot en met 2028 (die u al eerder met de Tweede Kamer hebt gedeeld) blijkt een gestegen capaciteitsbehoefte van de JJI's. In deze brief laat u weten dat DJI momenteel onderzoekt wat de mogelijkheden zijn om meer JJI-plaatsen te creëren en dat u de Kamer in september 2023 nader informeert.

3. Reactie 'Pilot verplicht financieel toezicht; een kwalitatieve evaluatie'

Op 9 mei 2023 is het genoemde WODC-rapport aangeboden aan de Tweede Kamer waarbij is toegezegd om voor het zomerreces met een beleidsreactie te komen.

4. Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht

Op 10 maart 2022 heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de knelpunten waarmee u samen met de ketenpartners, op basis van het WODC-onderzoek 'Evaluatie van het adolescentenstrafrecht. Een multicriteria evaluatie' en de opgehaalde inzichten uit een expertmeeting, aan de slag bent gegaan om de toepassing van het adolescentenstrafrecht (hierna: ASR) te verbeteren. In deze brief en de bijlage daarbij informeert u de voortgang.

5. Wachtlijst jeugdige zelfmelders

Op 26 mei jl. liet u de Kamer weten hen voor het zomerreces te informeren over de wijze waarop u de wachtlijst van jeugdige zelfmelders wilt oplossen.¹ Het proces is vertraagd. De Kamer wordt uiterlijk in oktober 2023 geïnformeerd.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Portefeuille Jeugd

U heeft de Tweede Kamer in een afzonderlijke brief, op maandag 3 juli, geïnformeerd over de inspectierapporten over de incidenten in RJJJ Den Hey-Acker.²

Datum
29 juni 2023

Ons kenmerk
4719357

2. **Geadviseerd besluit**

Instemmen met verzending van de bijgevoegde concept Kamerbrief aan de Tweede Kamer met bijbehorende bijlagen.

3. **Kernpunten**

- Voortgang aanvullende maatregelen JJI's: u informeert de Kamer over de voortgang van de genomen aanvullende maatregelen.
- Capaciteit van de JJI's: uit de PMJ-ramingen tot en met 2028 blijkt een gestegen capaciteitsbehoefte van de JJI's. DJI onderzoekt momenteel wat de mogelijkheden zijn om meer JJI-plaatsen te creëren. U informeert de Tweede Kamer in september 2023 nader.
- Reactie 'Pilot verplicht financieel toezicht; een kwalitatieve evaluatie': in deze brief staat de beleidsreactie. Op grond van de conclusies van het rapport geeft u aan in gesprek te gaan met het Sociale Domein/gemeenten en met de jeugdstrafrechtketenpartners om te kijken hoe financiële ondersteuning/ financieel toezicht voor jongeren en jongvolwassenen, zowel preventief als repressief, meer ingezet kan worden.
- Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht: u informeert de Kamer over de voortgang van het verbetertraject adolescentenstrafrecht. In de bijlage bij deze brief wordt in meer detail ingegaan op de knelpunten en oplossingen daarvoor waar in het verbetertraject op wordt ingezet. Een volgende voortgangsbrief volgt over een jaar.
- Wachtlijst jeugdige zelfmelders: het proces om de uitvoeringsconsequenties van twee scenario's voor het oplossen van de wachtlijst van jeugdige zelfmelders in kaart te brengen duurt langer dan eerder was beoogd. Op dit moment staan er nog 56 zaken op de wachtlijst.

4. **Toelichting**

1. Voortgang aanvullende maatregelen JJI's

In de brief op 2 februari 2023 waarin u de Kamer informeerde over de aanvullende maatregelen in de JJI's heeft u toegezegd de Kamer in juni te informeren over de voortgang van deze maatregelen en hierbij ook de PMJ ramingen te betrekken. Wat betreft het plaatsen van jongvolwassenen met een preventieve hechtenis in een huis van bewaring wordt de locatie van de tenuitvoerlegging gewijzigd. Vanaf de zomer zullen deze jongvolwassenen in een Inrichting voor Stelselmatige Daders (ISD) afdeling worden geplaatst.

¹ Kamerstuk II 2022/23, 29 452, nr. 897.

² Op 12 januari 2022 is een jongere uit RJJJ Den Hey-Acker overleden na een gijzeling van, en onttrekking aan, zijn begeleiders. Op 15 april 2022 is een jongere uit RJJJ Den Hey-Acker overleden als gevolg van een steekincident.

Rijks Justitiële Jeugdinstelling (hierna: RJJI) Horsterveen is een tijdelijke locatie waar jongeren ouder dan 18 jaar die worden verdacht van een delict of hiervoor zijn veroordeeld, maximaal drie maanden verblijven. U heeft eerder met de Kamer gedeeld dat RJJI Horsterveen tot eind 2024 open blijft. Door een recente calamiteit moet u op die toezegging terugkomen. Op 22 juni 2023 is door een hevige regenbui een lekkage ontstaan in het dak van RJJI Horsterveen. Door de schade die hierdoor is ontstaan, kan de locatie niet meer in gebruik worden genomen. De jongeren van RJJI Horsterveen zijn overgeplaatst naar twee leegstaande afdelingen van Justitieel Complex Zeist, die geschikt zijn voor deze doelgroep. Daar worden ze begeleid door het personeel van RJJI Horsterveen. Eerste signalen zijn dat de jongvolwassenen goed geland zijn en de sfeer goed is. DJI werkt aan een oplossing voor deze jongeren. In september 2023 informeer u de Kamer hier nader over.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Portefeuille Jeugd

Datum
29 juni 2023

Ons kenmerk
4719357

2. Capaciteit van de JJI's

Op 15 juni jl. heeft u de PMJ-ramingen tot en met 2028 naar de Kamer gestuurd. Uit deze PMJ-ramingen blijkt dat de capaciteitsbehoefte blijft toenemen. U bent met DJI in gesprek over het verkennen van de mogelijkheden voor een structurele oplossing. U geeft aan dat gelet op deze toename in capaciteitsbehoefte, de recente calamiteit in RJJI Horsterveen en de veranderde doelgroep van de JJI's, momenteel door DJI wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor het creëren van extra JJI-plaatsen. U geeft aan dat u de Tweede Kamer hier in september nader over informeert en dan ook de Tweede Kamer informeert over de monitor van de Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd (hierna: KVJJ) en de voortgang van KVJJ.

3. Reactie 'Pilot verplicht financieel toezicht; een kwalitatieve evaluatie'

De pilot verplicht financieel toezicht jeugd is gestart in september 2020 met een looptijd van twee jaar. De pilot richtte zich op jongeren (binnen het jeugdstrafrecht) die zich door criminaliteit voorzien van een luxueuze levensstijl en/of jongere waarbij er sprake is van financiële problematiek/schulden, bij henzelf of in het gezin. De gedachte was dat verplicht financieel toezicht door groepstraining of individuele coaching zou kunnen bijdragen aan het verkleinen van het recidiverisico door inzicht in financiën, hulp om problematische schulden terug te dringen en perspectief te bieden op een andere levensstijl.

Vanwege de lage instroom heeft geen effectevaluatie kunnen plaatsvinden. Op grond van de bevindingen in de pilot zijn echter wel een aantal punten te benoemen die verder opgepakt kunnen worden. De meerwaarde van financieel toezicht/financiële ondersteuning in justitieel kader voor de doelgroep wordt gezien door de betrokken ketenpartners maar ook komt duidelijk naar voren dat het van belang is dit thema preventief op te pakken. Dit kan vanuit JenV door het onder de aandacht te brengen in de reguliere overleggen met het Sociaal Domein en de overleggen met gemeenten waar JenV aansluit. De justitiële ketenpartners uit de pilot hebben aangegeven de werkwijze te willen voortzetten. Met hen zal vanuit JenV het gesprek verder gevoerd gaan worden over hoe zij dit kunnen borgen en welke mogelijkheden er zijn om dit ook in andere gemeenten op te pakken.

4. Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht

Het verbetertraject adolescentenstrafrecht is opgezet naar aanleiding van de evaluatie van het adolescentenstrafrecht door het WODC. In reactie op deze evaluatie heeft u de Kamer laten weten aan de slag te gaan met 6 knelpunten

rond de toepassing van het adolescentenstrafrecht. Aan die 6 knelpunten zijn nog twee knelpunten toegevoegd waar de projectgroep mee aan de slag is gegaan. Het verbetertraject duurt langer dan was gehoopt. Dat komt deels doordat de conclusies uit het WODC vertaling behoefde naar de dagelijkse praktijk van de betrokken ketenpartners en deels doordat sommige knelpunten onderdeel uitmaken van een groter knelpunt, in het bijzonder de beschikbaarheid en bereikbaarheid van jeugdhulp in het algemeen.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Portefeuille Jeugd

Datum
29 juni 2023

Ons kenmerk
4719357

5. Wachtlijst jeugdige zelfmelders

Sinds augustus 2019 zijn 80 jongeren die hun straf, te weten jeugddetentie of vervangende jeugddetentie,³ in vrijheid mogen afwachten (zelfmelders) niet opgeroepen voor de tenuitvoerlegging van die straf vanwege ontoereikende capaciteit in de Justitiële jeugdinrichtingen (JJI's). Door het aanhoudende capaciteitsgebrek was er vóór de zomer van 2021 geen gelegenheid deze jongeren op te roepen. Hierdoor is een wachtlijst ontstaan van zelfmelders. Deze zelfmelders zijn nog niet opgeroepen om hun straf uit te zitten. De streefnorm, dat onherroepelijk geworden vonnissen bij jeugdigen zoveel mogelijk binnen één jaar starten met de tenuitvoerlegging, is hierbij ruim overschreden. Op 6 september 2022 zijn tijdens de staf DGS&B drie oplossingsrichtingen (scenario's) met u besproken om deze wachtlijst op te lossen. U heeft ervoor gekozen om van twee scenario's de uitvoeringsconsequenties in kaart te laten brengen. Daar wordt op dit moment aan gewerkt. Het streven is om u aan het einde van het zomerreces te informeren over de uitvoeringsconsequenties van de twee scenario's.

4.1 Politieke context

1. Voortgang aanvullende maatregelen JJI's

Het Tweede Kamerlid Ceder (CU) heeft op 14 maart 2023 een motie ingediend met het verzoek zeer terughoudend te zijn met het plaatsen van jongvolwassenen in een HvB en daarnaast voor deze groep extra voorzieningen te regelen.

4. Voortgang verbetertraject adolescentenstrafrecht

Er is vanuit de Kamer (vooral vanuit de VVD) interesse in de toepassing van het adolescentenstrafrecht en het uitgangspunt dat op jongvolwassenen het volwassenstrafrecht toe te passen, tenzij er aanleiding is om het jeugdstrafrecht toe te passen. Tijdens het commissiedebat justitiële jeugd van 31 mei 2023 verzocht het lid Verkuijlen om cijfers over de toepassing van het volwassenstrafrecht bij 16 en 17-jarigen. Die ontvangt de Kamer in de verzamelbrief over jeugdcriminaliteit in oktober van dit jaar.

5. Wachtlijst jeugdige zelfmelders

Op 10 november 2022 hebben de Inspectie Justitie en Veiligheid, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie (hierna: inspecties) een voortgangsbrief uitgebracht over de Justitiële Jeugdinrichtingen.⁴ In deze voortgangsbrief worden ook de zelfmelders genoemd. De inspecties geven aan dat een groep van 82 zogenoemde zelfmelders, die inmiddels ruim twee jaar of langer geleden veroordeeld zijn tot een vrijheidsbenemende straf, op dit moment niet wordt opgeroepen. Uw

³ Bijvoorbeeld: een niet of onvolledig afgeronde taakstraf kan door het OM worden omgezet in een vervangende hechtenis.

⁴ [Brief+stand+van+zaken+intensief+toezicht+JJI's+november+2022 \(2\).pdf](#)

ambtsvoorganger heeft in de brief van 10 november 2022 geschetst dat er met ketenpartners uit de jeugdstrafrechtketen gesprek wordt gevoerd om tot een wenselijke en werkbare aanpak te komen, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige druk op de JJI's. Op 2 februari 2023 informeerde u de Kamer dat het gesprek met de ketenpartners vertraging heeft opgelopen. Op 24 februari 2023 liet u de Kamer weten dat elektronische detentie voor zelfmelders mogelijk een goed alternatief kan zijn.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Portefeuille Jeugd

Datum
29 juni 2023

Ons kenmerk
4719357

4.2 Juridische overwegingen

1. Voortgang aanvullende maatregelen JJI's

Uiterlijk in oktober gaat naar verwachting de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen in consultatie. Hierin wordt onder andere het dagprogramma wettelijk geregeld.

5. Wachtlijst jeugdige zelfmelders

Voor opgelegde straffen en maatregelen geldt een wettelijke tenuitvoerleggings-termijn,⁵ die varieert naar gelang de ernst van het strafbare feit. Na afloop van de tenuitvoerleggingstermijn is tenuitvoerlegging niet meer mogelijk. De tenuitvoerleggingstermijn in het jeugdstrafrecht voor overtredingen en misdrijven t/m twee jaren gevangenisstraf is 4 jaar tot 8 jaar. Van de zaken die er op de wachtlijst van jeugdige zelfmelders stonden (79 zaken⁶) zijn er inmiddels 23 zaken verjaard (peildatum 26 juni 2023). Tot september van dit jaar zullen er nog 4 zaken verjaren.

4.4 Krachtenveld

1. Voortgang aanvullende maatregelen JJI's

De Raad voor de Rechtspraak, Raad voor de Kinderbescherming en het OM zien de noodzaak om aanvullende maatregelen te nemen. Zij hebben zich echter kritisch geuit over het plaatsen van jongvolwassenen in een HvB, omdat dit niet in het belang van de jongvolwassene is. De ketenpartners riepen tevens op om, als het plaatsen van jongvolwassenen in een HvB echt absoluut noodzakelijk is, ze dan wel zoveel als mogelijk bij elkaar in dezelfde HvB te plaatsen. Vanaf de zomer worden jongvolwassenen waar mogelijk samen op een ISD-afdeling geplaatst.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

⁵ Voor 1 januari 2020 aangeduid als de executieverjaringstermijn.

⁶ De gezamenlijke inspecties gingen in hun brief van 2 november 2022 uit van 82 zaken. Volgens het CJIB was de wachtlijst 79 zaken lang.